

23. Рубльов О. З листування Івана Крип'якевича з київськими колегами (1958–1959) / О. Рубльов // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наукових праць, 8. Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич, упоряд. Ф. Стеблій]. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – С.473–499.
24. Смолій В. А. Історія інститутська, історія українська [ювілейні роздуми з академічної проблематики] / В. А. Смолій, О. А. Удод, О. В. Ясь // УДЖ. – 2012. – №1. – С.4–28.
25. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби / В. Яремчук. – Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2009. – 526 с.

References

1. Arkhiv Prezydii NAN Ukrainy: Otchet o deiatelnosti Akademyii nauk Ukrainy SSR v 1981 godu. – K.: Naukova dumka, 1982. – 324 s.
2. TsDAHO Ukrainy. – F.1. – Op.23. – Spr.4520. – 88 ark.
3. Tam samo. – Op.71. – Spr.73. – 181 ark.
4. Derzhavnyi arkhiv Ternopils'koi oblasti. – F.21. – Op.3. – Spr.8. – 44 ark.
5. Bulhakova O. Z istorii rozvytku istorychnoi nauky v Ukraini (kinets 1940–kh – 1950–i rr.) / O. Bulhakova // Ukraina XX st.: kultura, ideolohiia, polityka. – Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. – 2009. – Vyp.15 (2). – S.322–331.
6. Vidnianskyi S. V. Stan, problemy ta perspektvy doslidzen z vesvitnoii istorii v Ukraini / S. V. Vidnianskyi // UIZh. – 2010. – №5. – S.166–179.
7. Holovko V. V. Istoriografii kryzy istorychnoi nauky. Ukrainykyi kontekst / V. V. Holovko. – K., 2003. – 227 s.
8. Dashkevych Ya. Dorohamy ukrainskoi Klio [pro stanovysheche istorychnoi nauky v Ukraini] / Ya. Dashkevych // Ukraina v mynulomu. – Kyiv–Lviv, 1996. – Vyp.8. – S.54–64.
9. Dashkevych Ya. Borotba z Hrushevskym ta yoho shkoloiu u Lvivskomu universyteti za radiatskykh chasiv / Mykhailo Hrushevskyy i istorychna nauka. Materialy konferentsii / [za red. Ya. Hrytsaka, Ya. Dashkevycha]. – Lviv: Instytut istorychnykh doslidzen Lvivskoho derzhavnogo universytetu imeni I. Franka, Instytut ukrainskoi arkhoeofrafiia ta dzereloznavstva im. M. Hrushevskoho NAN Ukrainy, Lvivske viddilennia, 1999. – S.88–141.
10. Instytut istorii ta politolohii: 70 rokiv pedohohichnoi, naukovoii i hromadskoi diialnosti / [pid. red. profesora M. Kuhutiaka]. – Ivano-Frankivsk: vydavets Tretiak I. Ya., 2010. – 336 s.
11. Isaievych Ya. Ukrainska istorychna nauka: orhanizatsiina struktura i mizhnarodni kontakty / Ya. Isaievych // Ukrainska istoriografii na zlami XX i XXI stolit: zdobutku i problemu: [Kolektyvna monografiia za red. L. Zashkiliina] / Lviv. nats. un–t im. I. Franka. – Lviv, 2004. – S.7–24.
12. Koval M. V. Polityka proty istorii: istorychna nauka v Druhiy svitovii viini i pershi povoienni roky / M. V. Koval // Ukrainykyi istorychnyi zhurnal. – 2002. – №1. – S.3–26.
13. Kondratenko O. Yu. Dokumentalni arkhivni fondy NAN Ukrainu yak dzerelo vuvchennia osnovnykh napriamiv naukovykh doslidzen v instytuti istorii AN YRSR (1944–1956) / O. Yu. Kondratenko // Rukopysna ta naukova spadshchyna Ukrainy. – 2007. – Vyp.11. – S.99–109.
14. Kosmyna V. H. Radianska metodolohiia istorii I ofitsiina ideolohiia / V. H. Kosmyna // Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. – 2004. – Vyp. XVIII. – S.279–285.
15. Kotsur V. P. Istorychni doslidzennia: uperedzeni ta obiektivni otsinky (sotsialni zminy i politychni protsesy v Ukraini 1920–kh – 30–kh rr.: istoriografii) / V. P. Kotsur. – K.: Naukova dumka, 1998. – 506 s.
16. Kuzmenko A. V. Problematyka doslidzen z istorii Ukrainy (kinets XVIII – persha polovyna XIX st.) / A. V. Kuzmenko, A. P. Kotsur, V. P. Kotsur. – Kyiv – Pereiaslav–Khmelnitskyi, 2009. – 232 s.
17. Kulchytskyi S. Prohrama rozvytku istorychnykh doslidzen v YRSR / S. Kulchytskyi, O. Liapina // Istoriia ta istoriografii v Yevropi. – 2004. – №3. – S.159–178.
18. Kulchytskyi S. V. Istorychni nauky / S. V. Kulchytskyi // Istoriia ukrainskoi kultury. U piaty tomakh. Tom 5. Ukrainska kultura XX – pochatku XXI stolit. Kn.3. Kultura ta rozvytok nauky i tekhnolohii v Ukraini / [holovna redkol.: Paton B. Ye., Verves H. D., Kuras I. F., Lytvyn V. M., Tolochko P. P., Danylenko V. M.; red. kolehiia: Zhulynskyy M. H., Bondar M. P., Sulyma M. M., Hrytsenko P. Yu., Dziuba I. M., Kulchytskyi S. V., Novychenko L. M., Onyshchenko O. S., Popovych M. V., Skliarenko V. H., Skrypnik H. A., Fedoruk O. K., Khramov Yu. O., Shevchenko Ye. I.]. – K.: Naukova dumka, 2012. – S.7–23.

19. Lutskyi O. Instytut suspilnykh nauk AN YRSR u druhiy polovyni 80–kh – na pochatku 90–kh rokiv XX stolittia: poshuky novykh oriientyriv / O. Lutskyi // Ukraina: kultura spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Vyp.23 / [hol. redkolehii Mykola Lytvyn]. NAN Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. – Lviv, 2013. – S.653–671
20. Lutskyi O. Lvivskyy viddil Instytutu istorii Ukrainy AN YRSR: vid stvorennia do likvidatsii / O. Lutskyi // Istoriografichni doslidzennia v Ukraini: Zb. nauk. pr. – 2012. – Vyp.22. – S.85–114.
21. Olianych V. Radianska isoriografichna shkola vuvchennia «nepmanskoii burkhuazii» ta «eksploatatskykh klasiv» // Siverianskyi litopys. – 2010. – №3. – 1 (91). – S.86–93.
22. Plodysta–Batrak L. instytutu krainoznavstva imeni Ivana Krypiakevycha NAN Ukrainy – 50 rokiv / L. Plodysta–Batrak // Visnyk Lvivskoho Universytetu imeni Ivana Franka. Serii istorychna. – 2002. – Vyp.37/2. – S.330–333.
23. Rubliov O. Z lystuvannia Ivana Krypiakevycha z kyivskymy kolehamy (1958–1959) / O. Rubliov // Ukraina: kultura spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Zbirnyk naukovykh prats, 8. Ivan Krypiakevych u rodynnii tradytsii, nauksi, suspilstvi / [vidp. red. Ya. Isaievych, uporiad. F. Steblii]. – Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy, 2001. – S.473–499.
24. Smolii V. A. Istoriia instytutska, iastoriia ukrainska [yuvileini rozdumy z akademichnii problematyky] / V. A. Smolii, O. A. Udod, O. V. Yas // UIZh. – 2012. – №1. – S.4–28.
25. Yaremchuk V. Mynule Ukrainy v istorychnii nauksii YRSR piastalinskoi doby / V. Yaremchuk. – Ostroh: Vyd–vo Hatsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», 2009. – 526 s.

Humeniuk T. I., Ph.D. in History, Associate Professor of the Department of Theory and History of State and Law of «King Danylo Halytskyi University of Law of Ivano-Frankivsk» (Ukraine, Ivano-Frankivsk), gumenjuk–tetjana@rambler.ru

The functioning of historical science in conditions of Soviet Union regime (the western regions of Ukraine)

The research highlights the process introduction of ideological party issues into all branches of historical science, its status in conditions of scientific life ideology, so does the paper focus on social and political conditions of social science associations of Academy of Sciences in the USSR, on humanitarian departments in higher establishments and explain the main points of research into historical sciences.

Keywords: soviet regime, historical science, ideological dictatorship, western regions in the USSR, the Institute of Social Sciences of A.S. in the USSR.

Гуменюк Т. И., кандидат исторических наук, доцент кафедры теории и истории государства и права, Ивано-Франковский университет права им. Короля Данила Галицкого (Украина, Ивано-Франковск), gumenjuk–tetjana@rambler.ru

Функционирование исторической науки в условиях советского режима (западные области УССР)

Проанализирован процесс внедрения идеологических партийных постановлений во все отрасли исторической науки, исследовано положение исторической науки в условиях идеологизации научной жизни, определено общественно-политические условия деятельности ячеек общественных наук Академии наук УССР, гуманитарных кафедр высших учебных заведений в западных областях УССР, критически проанализировано проблематику исследований исторических наук.

Ключевые слова: советский режим, историческая наука, идеологический диктат, западные области УССР, Институт общественных наук АН УССР.

* * *

УДК 636.3:636.083:009

Бей Р. В., кандидат технічних наук, директор, ДНУ «Український науково-дослідний інститут спирту і біотехнології продовольчих продуктів» (Україна, Київ), bey_roman@ukr.net

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ З МЕХАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ У ТВАРИНИЦТВІ УРСР В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 60–х – 80–ті роки XX ст.

Висвітлено соціально-економічні чинники запровадження комплексної механізації і автоматизації в тваринництві України в другій половині 60–х – 80–ті роки XX ст. Показано, що основними факторами, які стримали його переходу на інтенсивний шлях розвитку, було збільшення капіталовкладень, удосконалення економічних методів управління та системи економічних взаємодій між

промисловістю та галузями, що обслуговували тваринництво, запровадження планування виробництва і системи закупівель продукції, зростання ролі науки. Дослідження ґрунтуються на використанні комплексу загальнонаукових, структурно-функціональних та історичних методів, а також широкої джерельної бази, основу якої складають архівні документи.

Ключові слова: механізація тваринництва, матеріально-технічна база, національний бюджет, економічні методи управління.

На шляху історичного розвитку УРСР друга половина 60–х – 80–ті роки ХХ ст. пов'язані з інтенсифікацією сільського господарства, вирішальними факторами якої були всебічне зміцнення матеріально-технічної бази господарств, зростання виробництва за рахунок збільшення врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тварин. Піднімалися питання комплексного розв'язання продовольчої проблеми на основі поєднання сільського господарства з галузями промисловості, транспорту, торгівлі, підпорядкування їх загальній кінцевій меті – виробництву високоякісних продуктів харчування. В основу зростання виробництва продукції тваринництва поклали комплексну механізацію і автоматизацію виробничих процесів, запровадження інтенсивних технологій.

На основі історіографічного аналізу проблеми встановлено, що окремі етапи і напрями механізації тваринництва були висвітлені в наукових працях П. М. Василенка, Л. І. Грачевої, М. П. Момотенка та ін. [3; 4; 5]. Однак до цього часу ґрунтовно не вивчено соціально-економічні передумови запровадження комплексної механізації галузевих виробничих процесів в другій половині 60–х – 80–ті роки ХХ ст. З огляду на зазначене саме це поставлено за мету при проведенні даного дослідження. Автором використано історичні (порівняльно-історичний, предметно-хронологічний), загальнонаукові (аналіз, синтез, логічний) та джерелознавчий методи дослідження.

В історичному розвитку аграрної політики досліджуваного періоду доцільно виділяти два етапи, перший з яких бере початок від березневого 1965 р. пленуму ЦК КПРС, другий охопив період з травневого 1982 р. пленуму ЦК КПРС. Головним змістом нової аграрної політики, відпрацьованої березневим 1965 р. пленумом ЦК КПРС, стало розроблення багатопланової, комплексної програми розвитку сільськогосподарського виробництва. Її важливими напрямами було створення економічних умов, які забезпечували б стабільне піднесення і інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва на основі широкого запровадження досягнень науково-технічного прогресу, здійснення розгорнутої програми заходів соціального розвитку села. Особлива увага зосереджувалася на всебічному зміцненні матеріально-технічної бази господарств, будівництві тваринницьких приміщень, зернохосвищ тощо. Позитивним моментом нової економічної політики був перерозподіл національного доходу на користь сільського господарства. Зокрема, вже в 1971–1975 рр. частка капіталовкладень у його розвиток зросла до 24627 млн. крб., тоді коли в 1966–1970 рр. становила лише 16102 млн. [1].

Запроваджено комплексний підхід до проблем механізації тваринництва, запровадження нових машин і механізмів. Однак намічені завдання не завжди реалізовувалися на практиці. Причини такого становища полягали в недостатньо досконалій системі економічних взаємовідносин між промисловістю, галузями, що обслуговували тваринництво, і аграрним виробництвом, низькій якості техніки та ін.

Вчені науково-дослідних інститутів та конструкторських бюро провели значну роботу з розроблення системи машин, в якій відображалися основні напрями технічного прогресу галузі. Вона була затверджена в 1965 р. і введена в дію як «Система машин для комплексної механізації сільськогосподарського виробництва на 1966–1970 рр.». Передбачалося створення машин для механізації основних виробничих процесів і ліквідація ручної праці на основних операціях. Однак рівень механізації тваринницьких ферм на цьому етапі залишався низьким, середнє навантаження на одного працівника в 1965–1968 роках залишалось майже таким, як у 1935–1940 рр. [5].

Такий стан був викликаний цілим рядом факторів, що унеможлилювали запровадження комплексної механізації на тваринницьких фермах. По-перше, надмірна універсалізація ферм, яка перешкождала механізації і вдосконаленню технології на фермі, що виробляла кілька видів продукції. Існувала необхідність в різноманітному обладнанні у зв'язку з великим різноманіттям вікових груп тварин, які вимагали різних умов і способів утримання. По-друге, невідповідність існуючих приміщень умовам запровадження комплексної механізації. Дані технічної паспортизації тваринницьких ферм станом на 1 січня 1967 р. засвідчили наявність невеликих ферм з незначним поголів'ям. Основне поголів'я тварин з прив'язним утриманням (69,9%) розміщалося у приміщеннях, що вміщували до 150 голів, і лише 28% знаходилося в приміщеннях, розрахованих на 200 голів і більше. Для вирішення цих питань необхідно було обґрунтувати ефективну техніку з урахуванням багатьох факторів, вирішити питання комплексної механізації, тобто застосування машин не тільки на основних, а й на проміжних, допоміжних операціях [4].

Накопичений виробничий досвід і досягнення науки з механізації виробничих процесів галузі стали основою для подальшого вдосконалення і розробки «Системи машин для тваринництва на 1971–1975 рр.», яка передбачала його перехід на промислово-спеціалізацію і концентрацію виробництва, комплексну механізацію з максимальним використанням принципу потоковості. Разом з тим враховувалася наявність дрібних ферм, які давали значну частину тваринницької продукції [5].

В грудні 1974 р. було прийнято кінцевий проект «Системи машин для комплексної механізації і автоматизації тваринництва на 1976–1980 роки», в основу якого покладено принцип переходу від розробки і освоєння окремих машин до створення і поставки комплектів машин і застосування промислової технології виробництва тваринницької продукції. Запровадження нової системи машин дозволило здійснити комплексну механізацію на основі широкого застосування засобів автоматизації на крупних тваринницьких комплексах з виробництвом продукції на промисловій основі, а також завершити механізацію основних виробничих процесів на звичайних фермах. Порівняно з системою 1971–1975 років остання забезпечувала зниження затрат праці і експлуатаційних розходів більш ніж в 1,5 рази [7, арк. 12–13].

Упродовж 1965–1978 років реалізовано окремі заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази села. Покладено початок як самостійним галузям машинобудуванню для тваринництва і кормовиробництву, комбикормовій промисловості та ін. В 1976 р.

у всіх областях створені комісії з контролю за якістю тваринницької продукції.

В період між XXV і XXVI з'їздами КПРС приділялася увага питанням подальшого розвитку комплексної механізації сільського господарства. Свідченням цього є постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи зі зростання ефективності використання сільськогосподарської техніки, поліпшення її збереженості, забезпечення колгоспів і радгоспів кадрами механізаторів і їх закріплення в сільському господарстві». Поставлено завдання розробити і здійснити в 1977–1980 роках комплекс заходів, що передбачали значне зростання ефективності використання тракторів, сільськогосподарських машин, обладнання тваринницьких ферм тощо.

Перспективи подальшого розвитку тваринництва були визначені постановами ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи подальшого розвитку комплексної механізації сільськогосподарського виробництва і оснащення сільського господарства високопродуктивною технікою», «Про заходи зі збільшення виробництва в 1978–1985 роках високопродуктивної техніки для кормовиробництва і комплексної механізації робіт на тваринницьких фермах і в птахівництві». Відзначено, що рівень комплексної механізації на фермах і тваринницьких комплексах збільшився з 9% в 1970 р. до 58% в 1978, на свинарських з 28 до 64%, на птахівничих – з 23 до 86%. Надавалося більшого значення установці пропорційного розвитку і раціональних виробничих і економічних зв'язків між галузями тваринництва і промисловості [2].

В розробленні теоретичних положень і практичних шляхів розвитку тваринництва важливе місце мав травневий 1982 р. пленум ЦК КПРС, яким намічено подальші шляхи піднесення галузі. Вагома роль відводилася механізації тваринництва у виконанні Продовольчої програми СРСР, яка передбачала вирішення трьох взаємопов'язаних завдань: збільшення виробництва продукції тваринництва і задоволення потреб населення у високоякісних продуктах харчування; створення необхідних резервів, забезпечення країни власними племінними ресурсами; поєднання зусиль тваринництва і інших галузей сільського господарства і промисловості, які його обслуговують, а також транспорту і торгівлі продукцією.

Серед шляхів подальшої інтенсифікації і зростання рентабельності галузі тваринництва виділяли: здійснення комплексної механізації і все більшої автоматизації виробництва, широке запровадження індустріальних технологій, прискорення науково-технічного прогресу; наукову організацію праці, використання досягнень науки і передової культури тваринництва тощо. Поставлено питання про більш широке застосування автоматизації тваринництва, яка передбачала не тільки виконання всіх основних і допоміжних операцій машинами і механізмами, а й автоматичне управління ними, застосування контрольних кібернетичних пристроїв і обладнання. Варто відмітити, що комплексна автоматизація так і не отримала належного поширення, але прискорення технічного переозброєння і суцільна електрифікація тваринництва створили необхідні передумови для його досить широкої автоматизації [2].

Передбачалося збільшити випуск високоефективних машин і обладнання, що забезпечують запровадження інтенсивних методів і прогресивних технологічних процесів утримання і вирощування худоби і птиці, заготовлі, приготування і роздачі кормів, первинної обробки,

охолодження і зберігання молока і виконання інших процесів. Забезпечити випуск і вдосконалення структури машин і знарядь відповідно до передбаченої на 1986–1990 роки номенклатурою системи машин, збільшити в 1,5–1,8 рази їх продуктивність, знизити металоємність виробів на 10–15%. Розширити виробництво обладнання для технічного переозброєння малих ферм. Розробити конструкції і організувати виробництво машин і обладнання для консервованих кормів, обробки соломи, біоенергетичних установок для перероблення відходів на тваринницьких фермах і комплексах [5].

З огляду на це «Система машин для комплексної механізації і автоматизації тваринництва на 1981–1990 роки» передбачала рішення наступних основних економічних і соціальних завдань, які стояли перед тваринництвом: завершення комплексної механізації і автоматизації трудомістких процесів в тваринництві з метою зростання продуктивності праці, скорочення чисельності працівників, поліпшення якості продукції і зниження затрат на її виробництво; запровадження прогресивних технологій, які б забезпечували зростання продуктивності тварин, економне використання кормів, енергії, палива та інших матеріалів; поліпшення умов праці в тваринництві, збереження економічної рівноваги, раціональне використання відходів галузей для зростання урожайності ґрунту; подальший розвиток спеціалізації і концентрації виробництва і системи закупівель продукції, зростанням ролі науки в розширенні сільськогосподарської кооперації і агропромислової інтеграції [8, арк. 30–32].

Таким чином, запровадження комплексної механізації виробничих процесів в тваринництві та зростання його рентабельності в другій половині 60–х – 80–ті роки ХХ ст. були забезпечені соціально-економічними чинниками, зокрема перерозподілом національного доходу на користь сільського господарства, вдосконаленням економічних методів управління галуззю, налагодженням планування виробництва і системи закупівель продукції, зростанням ролі науки в розширенні сільськогосподарського виробництва та ін.

На перспективу необхідне більш ґрунтовне вивчення суспільно-політичних, науково-організаційних, екологічних чинників піднесення тваринництва в 60–х – 80–ті роки ХХ ст., які поряд зі створенням сталої кормової і матеріально-технічної бази, поліпшенням селекційно-племінної роботи, зростанням загальної культури ведення галузі забезпечили її остаточний перехід на інтенсивний шлях розвитку.

Список використаних джерел

1. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. – 9-е изд., доп. и исправл. – М., 1986. – Т.12. 1971–1975. – М., 1986. – 574 с.
2. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК. – 9-е изд., доп. и исправл. – М., 1987. – Т.14. 1981–1984. – 639 с.
3. Механизация работ на животноводческих фермах и комплексах / Л. И. Грачева, Г. Н. Назаров, Ю. Б. Бробер и др.; под ред. Л. И. Грачевой. – К.: Урожай, 1987. – 280 с.
4. Момотенко М. П. Механізація тваринництва і птахівництва / М. П. Момотенко, І. С. Сушко, В. І. Федан. – К.: Урожай, 1969. – 329 с.
5. Развитие механизации и электрификации сельского хозяйства Украинской ССР / П. М. Василенко, Н. П. Барабан, И. А. Коваль и др.; АН УССР, Ин-т истории. – К.: Наукова думка, 1988. – 472 с.
6. Решения партии и правительства по сельскому хозяйству (1965–1971). – М.: Колос, 1971. – 747 с.
7. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф.5176. – Оп.1. – Спр.983. – 104 арк.
8. Там само. – Спр.1184. – 35 арк.

References

1. KPSS v rezolucijah i reshenijah s'ezdov, konferencij i plenumov CK. – 9-e izd., dop. i ispravl. – M., 1986. – T.12. 1971–1975. – M., 1986. – 574 s.
2. KPSS v rezolucijah i reshenijah s'ezdov, konferencij i plenumov CK. – 9-e izd., dop. i ispravl. – M., 1987. – T.14. 1981–1984. – 639 s.
3. Mehanizacija rabot na zhivotnovodcheskih fermah i kompleksah / L. I. Gracheva, G. N. Nazarov, Ju. B. Brober i dr.; pod. red. L. I. Grachevoj. – K.: Urozhaj, 1987. – 280 s.
4. Momotenko M. P. Mekhanizatsiya tvarynystva i ptakhivnystva / M. P. Momotenko, I. S. Sushko, V. I. Fedan. – K.: Urozhay, 1969. – 329 s.
5. Razvitie mehanizacii i jelektrifikacii sel'skogo hozjajstva Ukrainskoj SSR / P. M. Vasilenko, N. P. Baraban, I. A. Koval' i dr., AN USSR, In-t istorii. – K.: Naukova dumka, 1988. – 472 s.
6. Reshenija partii i pravitel'stva po sel'skomu hozjajstvu (1965–1971). – M.: Kolos, 1971. – 747 s.
7. Tsentral'nyy derzhavnyy arkhiv vyshchychk orhaniv vlady i upravlinnya Ukrainy. – F.5176. – Op.1. – Spr.983. – 104 ark.
8. Tam samo. – Spr.1184. – 35 ark.

Bey R. V., Candidate of Technical Sciences, Director, SSI «Ukrainian Research Institute of Alcohol and Biotechnology of Food Products» (Ukraine, Kyiv), bey_roman@ukr.net

Socio-economic preconditions for the development of scientific thought on the mechanization of production processes in animal industries of the USSR in the second half of the 60s – 80s of the XX century

The article covers socio-economic factors of introduce comprehensive mechanization and automation in livestock of Ukraine in the second half of the 60 – 80 years of the twentieth century. It is shown that the main factors that contributed to its transition on intensive development were increasing of investment, improving of economic management and the system of economic relations between industry and sectors serving the livestock, the introduction of production planning and procurement of products, the increasing role of science. The researching is based on the use of complex of general scientific, structural and functional, historical methods, as well as a large base of source, which becomes the basis of archival documents.

Keywords: mechanization of livestock, material and technical base, the national budget, economic management methods.

Бей Р. В., кандидат технических наук, директор, ДНУ «Украинский научно-исследовательский институт спирта и биотехнологии продовольственных продуктов» (Украина, Киев), bey_roman@ukr.net

Социально-экономические предпосылки развития научной мысли по механизации производственных процессов в животноводстве УССР во второй половине 60-х – 80-ые года XX ст.

Освещены социально-экономические предпосылки внедрения комплексной механизации и автоматизации в животноводстве Украины во второй половине 60-х – 80-ые года XX ст. Обосновано, что основными факторами, способствующими его переходу на интенсивный путь развития, было увеличение капиталовложений, усовершенствование экономических методов управления и системы экономических взаимоотношений между промышленностью и отраслями, что обслуживали животноводство, внедрение планирования производства и закупок продукции, усиление роли науки. Исследование основывается на использовании комплекса общенаучных, структурно-функциональных и исторических методов, а также обширной базы источников, основу которой составляют архивные документы.

Ключевые слова: механизация животноводства, материально-техническая база, национальный бюджет, экономические методы управления.

* * *

УДК 94(477)«1990/1991»

Дем'янчук В. А.,
здобувач, Центр дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (Україна, Львів)

ДЕРЖАВОТВОРЧА ПРАЦЯ ІВАНА ГЕЛЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСНІЙ РАДІ ПЕРШОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО СКЛИКАННЯ (1990–1991 РР.)

Проаналізовано державотворчу працю відомого українського громадсько-політичного діяча, дисидента, політ'язня, публіциста Івана Геля у Львівській обласній раді першого демократичного скликання у 1990–1991 рр. Визначено

особливості передвиборчої кампанії І. Геля, причини поразки на виборах до Верховної ради УРСР. Охарактеризовано міжнародну діяльність дисидента, визначено ухвали радянського органу влади, до розробки яких був причетний заступник голови Львівської обласної ради. Відзначено, що основним здобутком Львівської обласної ради він вважав мобілізацію сил Львівщини та Галичини загалом на розвал і демонтаж комуністичної системи не тільки у західних областях УРСР, але й в Україні, наслідком чого стало відновлення української державності.

Ключові слова: Іван Гель, Львівська обласна рада, ухвали, Українська державність.

Іван Гель – відомий громадсько-політичний діяч, політ'язень, дисидент, публіцист, голова Комітету захисту УКЦ. На зламі 80–х – 90–х рр. XX ст. він активно включився у виборчу кампанію до Верховної ради УРСР та місцевих органів влади 1990 р. Не зумівши потрапити до складу нового депутатського корпусу вищого законодавчого органу республіки, він розгорнув державотворчу роботу у Львівській обласній раді першого демократичного скликання.

Державотворча робота Івана Геля у Львівській обласній раді розглядається істориками та політологами у руслі значно ширших проблем. З цих причин стаття базується на архівних документах Державного архіву Львівської області (далі – ДАЛО) (ф.Р–221 «Львівська обласна рада», ф.П–3 «Львівський обласний комітет Комуністичної партії України»), мемуарах тогочасних відомих громадсько-політичних діячів, періодичній пресі. Мета представленої розвідки – аналіз громадсько-політичної діяльності Івана Геля на посаді заступника голови Львівської обласної ради (1990–1991 рр.).

Після ухвалення виборчого закону восени 1989 р. Компартія України та Демократичний блок поринули у вир передвиборчої боротьби. Авторитет І. Геля політичні сили хотіли використати для піднесення власних рейтингів. Тому, перед І. Гелем постало декілька складних запитань: 1) Чи йти на вибори? 2) Якщо йти, то з якою політичною силою; 3) Якщо не йти, то як далі впливати на перебіг демократичних процесів? Заручившись підтримкою НРУ, дисидент вирішив взяти участь у передвиборчій кампанії.

І. Гель не зумів перемагти у передвиборчій боротьбі до Верховної Ради УРСР представника демократичних сил – Т. Стецьківа. Натомість, беззаперечно перевагу український правозахисник отримав на виборах до Львівської обласної ради. У першому турі виборів до Львівської обласної ради народних депутатів у Залізничному виборчому окрузі №27 за І. Геля було подано 2168 голоси «за» та 2790 голосів «проти» [13, с. 3]. У другому турі виборів до списку виборців було внесено 8033 особи. У голосуванні взяли участь 4478 громадян із правом голосу. «За» І. Геля проголосувало 2330 виборців («проти» – 1889), за його конкурента Т. Стецьківа – 1485 голосів «за» та 2734 – «проти». Таким чином, депутатом Львівської обласної ради було обрано безпартійного І. Геля [14, с. 3].

Після перемоги національно-демократичних сил на виборах у Львівській області одне з питань, яке постало одразу ж після проведення народного плебісциту: «Хто очолить Львівську обласну раду?». Реальних кандидатів було двоє: В. Чорновіл та І. Гель. Останній у цей період входив до складу організаційного Комітету з підготовки першої сесії Львівської обласної ради, члени якого збиралися у приміщенні Товариства української мови ім. Тараса Шевченка (м. Львів, вул. Друкарська, 6).

Оргкомітет висунув кандидатом на посаду голови Львівської обласної ради В. Чорновола. І. Гель мав усї